

**Йоганн Вольфганг Гете (1749–1832). Трагедія
«Фауст» — вершина творчості Гете і один з
найвидатніших творів світової літератури. Історія
створення. Композиція та проблематика трагедії
«Фауст»**

Розглянемо такі питання:

1. Гете (1749–1832) – найвизначніший німецький поет, прозаїк, драматург, майстер художньої, виразної мови; філософ, натураліст і державний діяч. Гете і Просвітництво.
2. Трагедія «Фауст» — вершина творчості Гете і один із найвидатніших творів світової літератури
3. Історія створення, композиція та проблематика твору

Йоганн Вольфганг Гете (1749–1832) — найвизначніший німецький поет, прозаїк, драматург, майстер художньої, виразної мови; філософ, натураліст і державний діяч. Гете і Просвітництво.

Йозеф Карл Штилер
Портрет Й.В.Гете . 1828 р.

*Життя і поезія не розпадаються
в нього на два окремі світи:
його життя було його поезією, його
поезія була його життям.*

І.С.Тургенєв

*«...природа захотіла дізнатися,
якою вона є і... створила Гете».*

«Найбільшим велетнем людського слова» називав Гете Іван Франко.

*«...мудрішого автора я не знаю.
Може, і не читав у житті».*

Василь Стус

**Франкфурт-на-Майні –
місто, в якому народився
Гете**

**Будинок у, в якому
народився Гете**

Батько Гете був педантичною, вимогливою, неемоційною, але чесною людиною. Від нього сину передалася тяга до знань. Мати прищепила своєму синові любов до створення історій, вона була для Гете прикладом сердечної теплоти та мудрості. Одним з прямих предків Гете по материнській лінії (у десятому поколінні) був видатний німецький художник XVI століття Лукас Кранах(1472 -1553), про що сам поет не знав.

Батько —
Йоганн Каспар Гете
(1710—1782), імперський
радник, колишній адвокат

Мати —
Катерина Елізабет Гете
(уроджена Текстор)
(1731—1808))

Цікаві факти із життя Гете

В автобіографічній книзі "Поезія і правда" (1814) поет писав про своє народження: "Двадцять восьмого серпня 1749 року, опівдні, з дванадцятим ударом дзвону, я з'явився на світ у Франкфурті-на-Майні. Розташування сузір'їв сприяло мені..." Поет був переконаний, що розташування планет впливає на долю, і у Всесвіті кожному випадає особливе місце, тому що людина - суттєва частка космосу. Гете вірив у свою зірку і з усіх сил сприяв щасливому призначенню. Його заповнене різноманітними заняттями й пошуками життя було суворо підпорядковане внутрішній дисципліні. Він вибудовував свою біографію за ретельно обміркованим і тільки йому відомим планом.

У 1765 році , коли Йоганну виповнилося шістнадцять років, він переїхав до Лейпцига, де слухав лекції в університеті. У 1769 році він захворів і змушений був повернутися додому.

Свою вищу освіту Гете завершив в Страсбурзькому університеті, де в 1770 році захистив дисертацію на звання доктора права. Під час навчання в Страсбурзі Гете познайомився з одним із провідних діячів німецького Просвітництва Йоганном Гердером, під впливом якого сформувались ідейні погляди та естетичні уподобання Гете.

Вислови Гете, що стали крилатими:

**І велика людина — це,
зрештою, просто людина.**

**Нема нічого величнішого, ніж
Істина. Який я радий, що
присвятив своє життя Істині.**

**Я з тими, хто долає шлях,
хто зупинився той помер.**

**З тих, хто свариться, винним
завжди є розумний.**

**Сподіватися завжди краще, аніж
впадати у відчай.**

**Хто йде вперед, той змушений
блукать...**

**Розумні люди —
найкраща енциклопедія.**

Гете і Просвітництво

Просвітництво — це вихід
людини зі стану свого неповноліття
Іммануїл Кант

Творчий шлях Гете

Перший період творчості - ранній (або штюрмерський)

Штюрмерський період творчості Гете охоплює час від перших, ще дитячих літературних спроб (перший вірш Гете написав у сім років) до 1775 р., тобто переїзду поета до Веймара. В цей період Гете стає одним з ідейних натхненників німецького просвітницького руху «Буря і натиск»; звідси і походить назва раннього періоду творчості поета.

Й. В. Гете і рух «Буря і натиск»

У Страсбурзі Гете був членом літературного гуртка «**Буря і натиск**», мріяв про нове німецьке мистецтво, вільне від іноземних впливів, про об'єднання держави.. Вірші почав писати ще в дитинстві. Ліричні поезії, драми й особливо роман «Страждання юного Вертера» (1774) рано зробили ім'я Гете відомим.

Лірика Гете цього періоду життєрадісна, близька до народної поезії, сповнена пантеїстичних настроїв («Побачення і розлука», «Дика троянда», «Травнева пісня», «Вечірня пісня художника» та ін.). В уривку «Прометей» (1773) виражений протест проти тиранії та релігійних догм, особливо значущий в умовах «ганебної політичної і соціальної епохи», яку переживала тоді відстала, феодално-роздроблена Німеччина. В основу новаторської історичної драми **“Гец фон Берліхінген” (1773)** покладено ідею об’єднання країни ; тут вперше в німецькій драматургії 18 ст. поряд з героєм-бунтарем виступає

Роман "Страждання юного Вертера" (1774)

Роман "Страждання юного Вертера" (1774), написаний у Веймарі, де Гете за наполегливою вимогою батька стажувався в імперському суді, зробив автора ушлюбленим не тільки у всій Німеччині, але й у всій Європі. Гете обрав для "Вертера" епістолярну форму. Листи - це своєрідна сповідь героя. Події роману відбуваються з травня 1771 року по грудень 1772 року. Отже, час дії і час написання роману надзвичайно близькі. Епістолярний роман - улюблений жанр епохи сентименталізму. Гете цілком в дусі сентиментальних творів прославляє любов, глибокі щирі почуття, на які здатна людина незалежно від своєї станової приналежності. Гете одним з перших виголосив світові свої ідеї: гідність людини не в її предках, не в майновому стані, а в ній самій - в її особистості, в її таланті, інтелекті й вчинках.

Цікаві факти із життя Гете

На схилі років Гете розповів у "Поезії і правді" про те, що він написав "Страждання юного Вертера", щоб звільнитися від думки про самогубство, яка переслідувала його. Однак вчинок Вертера виявився настільки заразливим, що після видання перекладів роману у Франції (1774), в Англії (1776), Голландії (1781), Італії (1781), Швеції (1783) і Росії (1788) Європою прокотилася хвиля самогубств юнаків, котрі готові були ціною життя довести істинність своєї пристрасті. Роман "Страждання юного Вертера" залишився у світовій літературі як неперевершений твір про трагічну нерозділену любов

Гете – державний діяч

У 1775 р. Гете прийняв пропозицію Саксен-Веймарського герцога Карла-Августа і переїхав у Веймар, де взяв на себе цілий ряд державних обов'язків, став першим міністром герцога, отримав титул таємного радника

У веймарський період Гете створив ще кілька драматичних творів, з яких особливо виділяються трагедії «Егмонт» 96 та «Іфігенія в Тавриді» (обидві 1787). Перша з них — про — нідерландського графа Егмонта, полководця і політичного діяча, страченого іспанськими завойовниками у 1563 р. Друга інтерпретує античний міф про Іфігенію, доньку мікенського царя Агамемнона.

Веймарський період творчості Гете

**«Веймарські класики»:
Шиллер, Вільгельм і
Александр фон Гумбольдти
та Гете**

**Будинок-музей
Гете у Веймарі**

Гете і Шиллер

У важкі для Гете роки творчої кризи зав'язалась і зміцнилась дружба його з Шиллером, який був за нього на 10 років молодшим і шанував у ньому старшого за досвідом. Це була співдружність рівних. Спільні пошуки, спільна любов до античності і визнання великої активної ролі мистецтва зблизили двох геніїв німецької літератури. З 1794 р. вони разом видають журнал, діляться задумами і планами, щоденно переписуються.

Шиллер часто гостював у веймарському будинку Гете, а потім і зовсім переїхав у Веймар. Під впливом Шиллера поет знову береться за “Фауста”. Гете стає директором Веймарського придворного театру і ставить на сцені п'єси Шекспіра, Шиллера, свої власні. Гете вважав творчість вищою властивістю людини. Похований він у Веймарі в одному склепі з Шиллером.

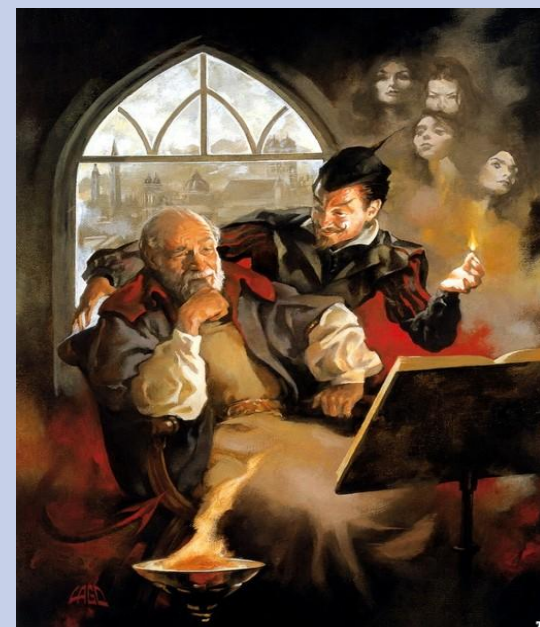
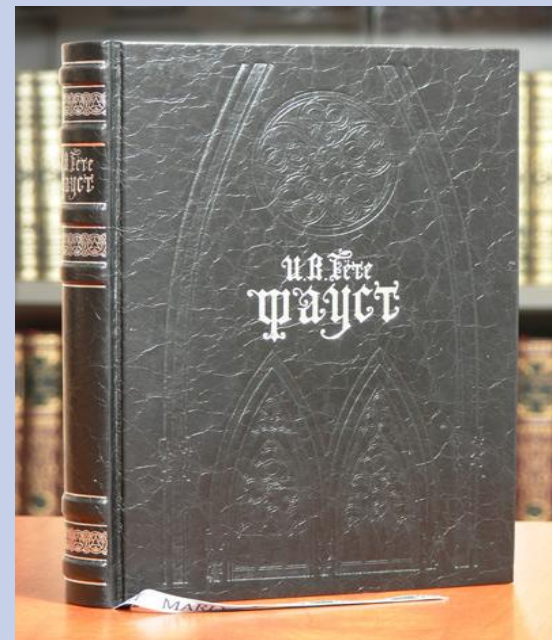
Пам'ятник Гете і Шиллеру у Веймарі

Трагедія «Фауст» — вершина творчості Гете і
один із найвидатніших творів світової
літератури

Це – одна з найвеличніших трагедій Просвітництва, яку поет створював понад 30 років. В основі книги – народна легенда про Фауста, що виникла в XVI ст., її герой – бунтар, який прагне проникнути в таємниці природи, що виступає проти церковної ідеї покірності. Бунт Фауста, його внутрішні муки, каяття і прозріння, яке полягає в тому, що тільки праця на користь людства робить людину невразливою для нудьги і зневіри – усе це вражає своєю таємничістю і загадковістю...

Історія створення трагедії «Фауст»

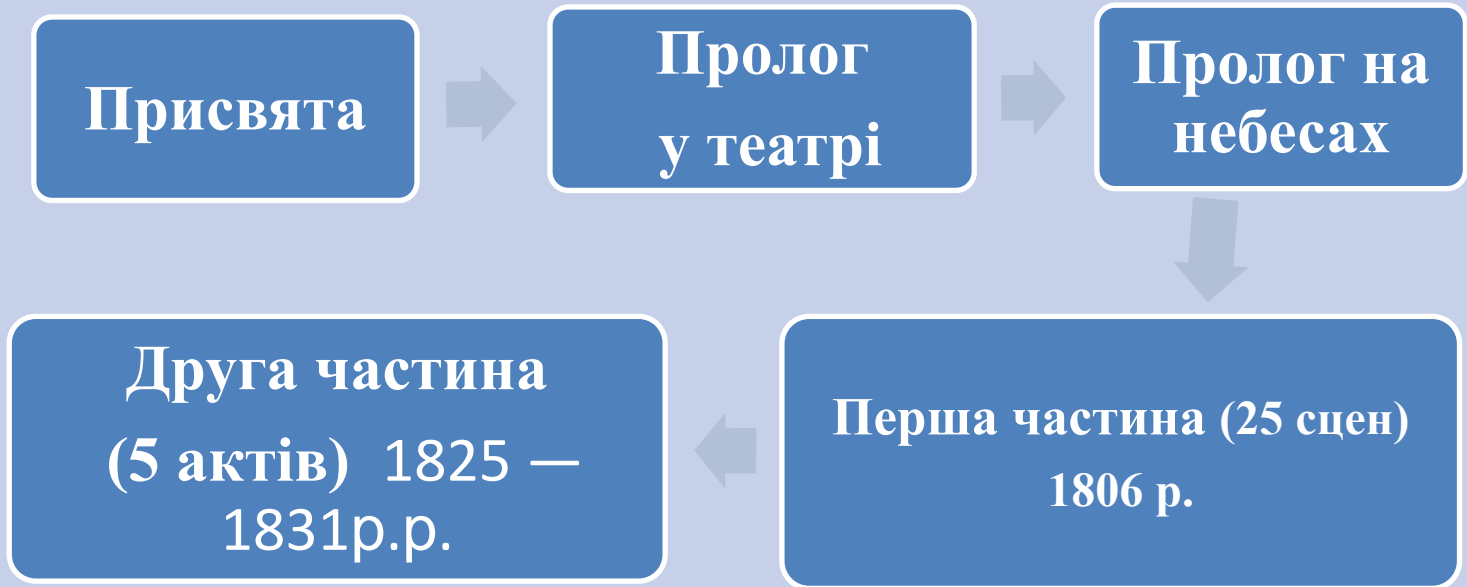
Справжній Йоганн Фауст
Ім'я Фауст (з латинської
«faustus») означає
«щасливий», «вдалий»

Портрет Доктора
Фауста невідомого
художника

Композиція трагедії «Фауст»

Проблематика «Фауста»

"Фауст" — філософський твір, у якому автор намагається розв'язати основні питання буття: сенс життя, поняття щастя, кохання, сили людського духу. Якщо в першій частині трагедії автор розповідає про почуттєві спокуси людини, то в другій частині Гете веде мову про Фауста — мудреця, який практично перетворює в життя свої ідеї.

Проблематика «Фауста»

- **Філософські проблеми:**
 - духовний стан світу;
 - людина і природа;
 - роль культури в розвитку людства;
 - місце людини на землі;
 - сенс буття особистості, її моральний вибір тощо.

Особливості жанру

За авторським визначенням, "Фауста" було створено у жанрі трагедії. Однак у цілому твір не розрахований на сценічне втілення. У "Фаусті" поєднуються епос, лірика, драма. За багатьма жанровими ознаками він близький до поеми.

“Фауст” був закінчений незадовго до смерті письменника. Гете помирав з єдиною думкою про Істину: “Нема нічого величнішого, ніж Істина. Який я радий, що присвятив своє життя Істині.”

Вшанування пам'яті Гете

**Пам'ятник Йоганну
Вольфгангу фон Гете
в Берліні**

**Пам'ятник
Гете в
Чикаго**

**Гетеанум (Ґетеанум) — всесвітній
центр у Швейцарії, названий на
честь Гете**

Домашнє завдання
Скласти хронологічну таблицю «

Які філософські проблеми порушуються у трагедії Й.В.Гете “Фауст”?

Чи може Мефістофель святкувати перемогу, адже він згубив Маргариту і забирає із собою Фауста?

Поясніть слова Й.В.Гете: “Хто йде вперед, той змушений блукать...”?